

„Nem lehet többé hanyagul, kis igénnyel dolgozni” – mondta Grendel Lajos Ipolyságon Filmvetítés, előadói estek, színházi előadások, irodalmi csemegék, egyházi énekek, komolyzene és népballada, sőt az operett és a musical is megjelent a város világi és szakrális tereiben. „Nem lehet többé hanyagul, kis igénnyel dolgozni” – mondta Grendel Lajos Ipolyságon Filmvetítés, előadói estek, színházi előadások, irodalmi csemegék, egyházi énekek, komolyzene és népballada, sőt az operett és a musical is megjelent a város világi és szakrális tereiben. Pénteken Kukorelly Endrével, Bánki Évával és Ladislav Ballekkel beszélgetett Both Enikő az írók helyzetéről, a több nemzetiség egymás mellett élésének áldásait és keserveit egyaránt megtapasztaló közép-európai térségről, toleranciáról és tehetségről, a nemi szerepek kihatásairól. Szombaton Barak László gyerekverseit élvezhették a gyerekek Tóth Rita és Bodonyi András zenés-játékos tolmácsolásában. A magyarországi Corelli trió, amely – mint megtudhattuk – Kukorelly Endre megzenésített verseinek előadásakor átváltozik KuCorelli trióvá, a kortárs zene és a jelen költészetének összefonódását mutatta be szuggesztíven. Több kortárs zeneszerző műve mellett Kurtág György tömény, enigmatikus muzsikája jelentette az igazi szenzációt. Ezt követően Bárdos Ágnes, a Szlovák Televízió magyar adásának szerkesztője négy hazai magyar íróval beszélgetett a kávéház teraszán. Barak László – aki hosszabb szünet után az utóbbi időben egymás után jelenteti meg köteteit – elmondta, a '89-es társadalmi földrengés után tíz évig nem írt verset. „Publicisztikát írtam és a politikába is beleártottam magamat, mert nem értem a bőrömbe. Bemondtam a tutit, nekem is bemondták. Beláttam, nem a politika, hanem az irodalom az én terepem, de az irodalom eszközeivel csak akkor tudtam lereagálni az eseményeket, mikor kellő távolságra kerültem tőlük.” A legutóbbi, Retúr a pokolba című kötet után – mondta Barak – „szent elhatározásom, hogy nem írok verset egy darabig. Publicisztikával idegesítem majd azokat, akik nem szeretnek, és okozok örömet azoknak, akik szeretnek”. A szövegek trágárságát érő kritikákat és a fiatalságot tőle féltő pedagógusokat Barak szemforgatóknak nevezte, szerinte a téma adja a formát, a technikát, és a bûn világát csak ilyen nyelvezettel lehet érzékletesen megjeleníteni. Bárdos Ágnes szerint érdekes ellentmondás, hogy a költő gyerekversei szinte minden szavalóversenyen szerepelnek. „Néha már olyan vagyok, mint Várnai Zseni, de én annyira azért mégsem rontom le a gyerekeket” – fűzte hozzá éppen Barak László. Grendel Lajos elmondta, az a nagy megtiszteltetés érte, hogy fülszöveg lett. Cortázar életműkiadása egyik kötetének „fülén” őt, a szlovákiai magyar írókat idézik – minden megkülönböztető címke nélkül. „Az irodalmi életben megszűnt Trianon. Nagy kihívás, hogy a hazai mérce helyett a budapesti lett a mérvadó. Nem lehet többé hanyaveti módon hanyagul, kis igénnyel dolgozni” – állapította meg Grendel. Bárdos Ágnes azon kérdésére, vajon egyszerűbb-e manapság az író dolga, Grendel azt válaszolta, bár '89 előtt valóban nagy kaland volt az irodalom, de akkor sem attól lett jó egy mű, hogy milyen tiltott mondanivalót rejtett bele az író. Hízsnyai Zoltán szerint látszat, hogy a rendszerváltás előtt többet olvastak volna az emberek. „Tény, hogy több könyv fogyott. De ma már csak az vesz könyvet, aki valóban el akarja olvasni. Ez egy tisztább helyzet, s többek között azzal az előnnyel is együtt jár, hogy kevesebb akarnok sündörög az irodalom körül.” Hízsnyai elárulta, amikor Parti Nagy Lajos szonettjére írt szonettkoszorút, megtetszettek neki a kötöttségek: „minél kisebb területen kelljen mozogni, és még könnyednek is tűnjék. Pedig lassan írok, és már akkor elégedett vagyok egy napommal, ha – bár nem írtam egy sort sem – átélésben közelebb kerültem a témához”. Mészáros András filozófiatörténészként kakukktójásnak érezte magát a három író között. „Filozófusnak lenni skizofrén állapot, minket a könyv és az élet is érdekel” – mondta Mészáros, aki azt is elárulta, hogy a nyár egy részét, a lehető legrondább szexuális pozícióban töltötte: maga alatt volt. Hatvány Lajost parafrázálva a

filozófiát a tudni nem érdemes dolgok tudományának nevezte, és mivel ő a sokak szerint nem is létező magyar filozófiával foglalkozik, duplán fölösleges dolgot művel. Mészáros másik visszatérő témája a szerelem filozófiája. Ilyen tárgyú szövegeivel örömet okozott még a feministáknak is, viszont saját párkapcsolatait mintha negatív irányban befolyásolta volna. A szerző elismerte, a legtöbbet nem könyvekből, hanem a nőktől tanulta, akik bölcsebbek és érzékenyebbek, mint a férfiak. Bárdos Ágnes kérdésére az írók elmondták, hogy őket már semmi sem lepi meg, semmi sem dühíti fel, egyedül Barak Lászlót dühíti fel szinte minden, ez inspirálja, bár alapvető meglepetés már őt sem érheti. Mészáros Andrással megegyeztek abban, hogy a tisztességtelenség, a trehány munka, az arrogáns butaság a legvisszataszítóbbak számukra. Hízsnyai arra hívta fel a figyelmet, hogy mindnyájan, minden helyzetben szerepeket játszunk, „s akkor dühödünk meg igazán, ha a jól bevált szerepeinkből akarnak kiszakítani.” Mészáros András szerint viszont csak át kell magunkat adni egy zseniális fölismerésnek, s az ember – ez az androgün teremtmény – önmagává lehet. FORGÁCS MIKLÓS